

Ztráta na výdělků (z judikatury)

Ztráta na výdělků představuje zvláštní kategorii škody, kterou není možné z hlediska platné právní úpravy podřadit pod pojmy skutečné škody nebo ušlého zisku, obsažené v ustanovení § 442 obč. zák. Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v peněžích

Ztráta na výdělků představuje zvláštní kategorii škody, kterou není možné z hlediska platné právní úpravy podřadit pod pojmy skutečné škody nebo ušlého zisku, obsažené v ustanovení § 442 obč. zák. Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v peněžích, podle § 445 obč. zák. se neodškodňuje samotná ztráta či snížení pracovní způsobilosti, nýbrž až majetková újma projevující se tím, že v důsledku dočasné pracovní neschopnosti či trvalou ztrátou (snížením) pracovní způsobilosti vlivem újmy na zdraví přichází poškozený zcela či zčásti o výdělek, kterého by jinak dosáhl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.5.2001, sp.zn. 25 Cdo 1147/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. V., zastoupené advokátkou, proti žalovanému J. M., za účasti vedlejšího účastníka na straně žalovaného Č. k. p., zastoupené Č. p., a. s., o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 13 C 168/97, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. prosince 1999 č. j. 12 Co 473/99, 12 Co 489/99-66, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. prosince 1999 č. j. 12 Co 473/99, 12 Co 489/99-66 v části výroku pod bodem I., pokud jím byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o zamítnutí žaloby na zaplacení částky 7.778,- Kč s 26 % úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení a na zaplacení částky 240.711,- Kč s 26 % úrokem z částky 102.939,- Kč od 13. 8. 1997 do zaplacení, z částky 2.880,- Kč od 25. 6. 1998 do zaplacení, z částky 73.038,- Kč od 27. 6. 1998 do zaplacení a z částky 61.854,- Kč od 9. 2. 1999 do zaplacení, ve výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně a ve výroku o soudním poplatku, jakož i ve výroku pod bodem II. o náhradě nákladů odvolacího řízení, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 15. 4. 1999 č. j. 13 C 168/97-46 ve spojení s usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 15. 4. 1999 č. j. 13 C 168/97-56 ve výrocích o zamítnutí žaloby na zaplacení částky 7.778,- Kč s 26 % úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení a na zaplacení částky 240.711,- Kč s 26 % úrokem z částky 102.939,- Kč od 13. 8. 1997 do zaplacení, z částky 2.880,- Kč od 25. 6. 1998 do zaplacení, z částky 73.038,- Kč od 27. 6. 1998 do zaplacení a z částky 61.854,- Kč od 9. 2. 1999 do zaplacení, a ve výrocích o náhradě nákladů řízení mezi účastníky a o povinnosti žalovaného zaplatit státu soudní poplatek, zrušil a věc vrátil v tomto rozsahu Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala náhrady škody na zdraví, kterou utrpěla dne 15. 9. 1995 při dopravní nehodě zaviněné žalovaným. V žalobě bylo přihlédnuto k tomu, že vedlejší účastník uznal nárok žalobkyně v

částce 32.530,- Kč (věcnou škodu v plné výši 8.575,- Kč, bolestné v částce 3.412,50 Kč, náhradu za ztížení společenského uplatnění v částce 16.710,- Kč a náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti v částce 3.832,- Kč) a v tomto rozsahu žalobkyni dobrovolně plnil. Po změnách žaloby v průběhu řízení vyčíslila žalobkyně své nároky částkami ve výši 1.499,- Kč s 26% úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení za bolestné, 40.710,- Kč s 26% úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení za ztížení společenského uplatnění, 7.778,- Kč s 26% úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, 240.711,- Kč s 26% úrokem z částky 102.939,- Kč od 13. 8. 1997 do zaplacení, z částky 2.880,- Kč od 25. 8. 1998 do zaplacení, z částky 73.038,- Kč od 27. 6. 1998 do zaplacení a z částky 61.854,- Kč od 6. 2. 1999 do zaplacení za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti a požadovala i úrok z prodlení z částky 32.530,- Kč za dobu od 13. 8. 1997 do 5. 11. 1998 ve výši 26%.

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 15. 4. 1999 č. j. 13 C 168/97-46 ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 15. 4. 1999 č. j. 13 C 168/97-56 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na bolestném částku 1.499,- Kč s 26% úrokem od 29. 10. 1997 do zaplacení a pokud se žalobkyně domáhala zaplacení úroku z prodlení z této částky ve výši 26% za dobu od 13. 8. 1997 do 28. 10. 1997, žalobu zamítl, dále uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni za ztížení společenského uplatnění částku 12.000,- Kč s 26% úrokem od 29. 10. 1997 do zaplacení a pokud žalobkyně z tohoto titulu požadovala zaplacení částky 28.710,- Kč s 26% úrokem od 13. 8. 1997 do zaplacení a úroku z prodlení z částky 12.000,- Kč ve výši 26% za dobu od 13. 8. 1997 do 28. 10. 1997, žalobu zamítl; zamítl i žalobu na náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti ve výši 7.778,- Kč s 26% úrokem od 13. 8. 1997 a žalobu na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši 240.711,- Kč s 26% úrokem z částky 102.939,- Kč od 13. 8. 1997 do zaplacení, z částky 2.880,- Kč od 25. 6. 1998 do zaplacení, z částky 73.038,- Kč od 27. 6. 1998 do zaplacení a z částky 61.854,- Kč od 9. 2. 1999 do zaplacení, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni úrok z prodlení z částky 32.530,- Kč za dobu od 29. 10. 1997 do 30. 10. 1998 ve výši 26% a pokud se žalobkyně domáhala zaplacení úroku z prodlení z téže částky za dobu od 13. 8. 1997 do 28. 10. 1997 a za dobu od 31. 10. 1998 do 5. 11. 1998, žalobu zamítl, rozhodl o náhradě nákladů řízení a o povinnosti žalovaného zaplatit státu soudní poplatek. Vyšel ze zjištění, že dne 15. 9. 1995 večer v P. – R. žalovaný vyjížděl svým automobilem od čerpací stanice na vozovku ulice V., nedal přednost v jízdě automobilu žalobkyně a při střetu vozidel jí způsobil vážné zranění. Soud dospěl k závěru, že dopravní nehodu a následné poškození na zdraví žalobkyně zavinil výlučně žalovaný a odpovídá proto za škodu podle § 431 obč. zák.; žalobkyni náleží především právo na náhradu bolestného a ztížení společenského uplatnění ve výši vyplývající z konečné verze posudku MUDr. A. K. Ohledně náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, která trvala od 18. 9. 1995 do 22. 11. 1995, soud dovodil, že za rozhodné období pro výpočet výše náhrady je třeba ve smyslu § 17 odst. 1 a 2 zákona č. [1/1992](#) Sb. považovat poslední kalendářní čtvrtletí předcházející úrazu; ze srovnání hrubé mzdy žalobkyně ve druhém čtvrtletí roku 1995 (po odečtení nemocenských dávek) s částkou proplacenou z tohoto titulu vedlejším účastníkem je pak zřejmé, že žalobkyni již byl tento dílčí nárok ve výši 3.832,- Kč uhrazen. U náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve smyslu § 447 odst. 1 obč. zák. došel soud výpočtem podle § 17 odst. 5 zákona č. [1/1992](#) Sb. k výsledku, že průměrný hrubý měsíční příjem žalobkyně od prosince 1995 do prosince 1998 podstatně překračoval její průměrný hrubý měsíční příjem před úrazem dne 15. 9. 1995. Nepřihlédl přitom k doloženému tvrzení žalobkyně, že od 1. 11. 1995 měla být zaměstnána u nového zaměstnavatele (B. spol. s r. o.) s nástupním hrubým měsíčním příjmem 14.000,- Kč s předpokládaným zvýšením po uplynutí dvouměsíční zkušební doby na 16.000,- Kč, avšak z důvodu nenastoupení do zaměstnání tato společnost od pracovní smlouvy odstoupila. Soud totiž vyložil ustanovení § 445, § 446 a § 447 obč. zák. tak, že pro účely rozsahu náhrady a jejího výpočtu se počítá pouze s průměrným výdělkem poškozeného, kterého dosahoval před poškozením, a že proto nelze při výpočtu výše náhrady vyjít z výdělků jiného, tedy ani z výdělků, kterého by žalobkyně dosahovala,

pokud by k 1. 11. 1995 nastoupila do pracovního poměru u spol. s r. o. B.

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 1. 12. 1999 č. j. 12 Co 473/99-66 a 11 Co 489/99-66 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výrocích, jimiž byla zamítnuta žaloba na zaplacení části náhrady za ztížení společenského uplatnění, na náhradu ztráty na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po jejím skončení, na zaplacení úroku z prodlení z částek 32.350,- Kč a 1.499,- Kč, jakož i v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a zamítl návrh žalobkyně na připuštění dovolání proti svému rozsudku. Odvolací soud se ztotožnil s právními závěry soudu prvního stupně ohledně náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a s tím, že soud prvního stupně za rozhodné období pro výpočet průměrného výdělku považoval ve smyslu § 17 odst. 2 zák. č. [1/1992](#) Sb. druhé kalendářní čtvrtletí roku 1995, utrpěla-li žalobkyně úraz dne 15. 9. 1995, tedy ve třetím čtvrtletí. Skutečnost, že žalobkyně mohla nastoupit od 1. 11. 1995 do jiného pracovního poměru, není ani podle odvolacího soudu ve vztahu ke zjištění průměrného výdělku pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti rozhodná, lze-li průměrný výdělek zjistit stanoveným způsobem, přičemž ani pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku po ukončení pracovní neschopnosti není možné vycházet ze srovnání jiného průměrného výdělku než toho, kterého dosahovala žalobkyně před poškozením a kterého skutečně dosahuje po skončení pracovní neschopnosti; ustanovení § 447 odst. 1 obč. zák. použití jiného výdělku neumožňuje. Odvolací soud proto za rozhodné období pro výpočet považoval třetí kalendářní čtvrtletí roku 1995, protože žalobkyně ukončila pracovní neschopnost k 21. 11. 1995, a dospěl k závěru, že jí ve srovnání s příjmy, které skutečně dosahovala po ukončení pracovní neschopnosti v novém zaměstnání, žádná ztráta za vymezené období do 31. 12. 1998 nevznikla. Odvolací soud bez bližšího zdůvodnění uvedl, že neshledal důvody pro připuštění dovolání proti svému rozhodnutí.

Proti tomuto rozsudku, a to pouze do výroků, jimiž byl potvrzen zamítavý rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 7.778,- Kč s příslušenstvím z titulu náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a částky 240.711,- Kč s příslušenstvím z titulu náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 239 odst. 2 o.s.ř. a které odůvodňuje podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. Dovolatelka vytýká soudům obou stupňů, že pominuly, že k ustanovením § 445 - § 447 obč. zák. se vztahuje § 2 nařízení vlády č. [258/1995](#) Sb., podle kterého se průměrným výdělkem rozumí průměrný výdělek zjišťovaný podle zvláštního zákona, přičemž odkaz směřuje k § 275 zákoníku práce a k § 17 zák. č. [1/1992](#) Sb. Nelze-li průměrný výdělek určit stanoveným způsobem, vychází se pak z okolností jednotlivého případu, zejména z daňového přiznání. Dovolatelka namítá, že pokud neodpracovala v rozhodném období zákonem stanovený počet dnů (§ 17 odst. 4 zák. č. [1/1992](#) Sb.), je třeba použít místo průměrného výdělku pravděpodobný výdělek a ten se v posuzovaném případě zjistí z hrubé mzdy, které by dosahovala od 1. 11. 1995 u zaměstnavatele B. spol. s r. o., kde měla pracovní poměr prokazatelně sjednán již v době před poškozením. Dovolatelka dále poukazuje na rozsáhlou judikaturu z této oblasti, např. rozsudek NS ČR ze dne 8. 4. 1999 č. j. 21 Cdo 350/98, z něž plyne, že východiskem pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku nemůže být průměrný výdělek zaměstnance stanovený z příjmů, které pobíral od tohoto zaměstnavatele, ale průměrný výdělek před vznikem škody, který by prokazatelně dosáhl u jiného zaměstnavatele za práci, kterou by pro něj vykonal, kdyby k pracovnímu úrazu nedošlo. Protože podle dovolatelky je podobná argumentace využitelná nejen u odpovědnosti za pracovní úraz, je rozsudek odvolacího soudu pro odchylný způsob výpočtu průměrného výdělku při zjištění výše náhrady škody po skončení pracovní neschopnosti i po dobu pracovní neschopnosti rozhodnutím zásadního právního významu. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vzhledem k ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) projednal a rozhodl o dovolání podle dosavadních právních předpisů, (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 - dále jen „o.s.ř.“). Jelikož podle § 29 odst. 1 věty první a druhé zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů, práva a povinnosti Č. p. a. s. vzniklé ze zákonného pojištění přecházejí dnem 1. ledna 2000 na Č. k. p. a že tato práva a povinnosti uplatňuje a vykonává jejím jménem a na její účet Č. p. a. s., jednal Nejvyšší soud na straně žalované s Č. k. p. zastoupenou Č. p., a. s. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání je důvodné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o.s.ř.

Dovolání je dále přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé [§ 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 238 odst. 1 písm. b) o.s.ř.].

Podle § 239 odst. 1 o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud vyslovil ve výroku svého rozsudku, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Podle § 239 odst. 2 o.s.ř. nevyhoví-li odvolací soudu návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

V dané věci - kromě důvodů podle § 237 odst. 1 o.s.ř. - lze přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu posuzovat toliko podle § 239 odst. 2 o.s.ř. vzhledem k tomu, že nejde o případ přípustnosti podle § 238 odst. 1 písm. b) ani podle § 239 odst. 1 o.s.ř. a žalobkyně včas (tj. ještě před vyhlášením rozsudku odvolacího soudu) navrhla vyslovení přípustnosti dovolání a také dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. podala. Předpokladem přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. je závěr dovolacího soudu, že napadené rozhodnutí, popř. některá z právních otázek v něm řešených, jež jsou napadeny dovoláním, má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. je přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání nezakládají) a jde-li zároveň o otázku zásadního významu. Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje

konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tedy o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí zásadní význam (nejde tedy o posouzení takové právní otázky, které pro rozhodnutí věci nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající obecný dopad na obdobné případy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. dovolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou právní otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů (rozhodnutí odvolacího soudu představuje v tomto směru odlišné "nové" řešení této právní otázky).

Žalobkyně, která v odvolacím řízení navrhovala připuštění dovolání, specifikovala otázku zásadního právního významu pouze obecně ve vztahu k „posouzení průměrného výdělku u náhrady škody podle občanskoprávních předpisů“ a odvolací soud její žádosti nevyhověl. Z hlediska právní otázky, jak ji žalobkyně vymezila v dovolání, zvažoval dovolací soud přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. ve vztahu k závěru odvolacího soudu (pro jeho rozhodnutí určujícímu), že při určení výše náhrady škody na zdraví formou náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti se vychází pouze z průměrného měsíčního výdělku poškozeného před vznikem úrazu, aniž by bylo možno přihlížet k tomu, zda poškozený měl pro dobu po úrazu předem sjednán pracovní poměr s vyšším příjmem.

Podle § 445 obč. zák. ztráta na výdělku, k níž došlo při škodě na zdraví, se hradí peněžitým důchodem; přitom se vychází z průměrného výdělku poškozeného, kterého před poškozením dosahoval.

Podle § 446 náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti poškozeného činí rozdíl mezi jeho průměrným výdělkem před poškozením a nemocenským.

Podle § 447 odst. 1 obč. zák. náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu. Ztráta na výdělku představuje zvláštní kategorii škody, kterou není možné z hlediska platné právní úpravy podřadit pod pojmy skutečné škody nebo ušlého zisku, obsažené v ustanovení § 442 obč. zák. Při škodě na zdraví se kromě jednorázového odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (§ 444 obč. zák.) nahrazují poškozenému formou peněžitého důchodu (v případě náhrady za již uplynulé období jednorázovou částkou) i ztráty na výdělku (§ 445 obč. zák.) vznikající mu v souvislosti s dočasnou či trvalou ztrátou či snížením pracovní schopnosti vlivem újmy na zdraví. I pro ztráty na výdělku však platí, že škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. Proto se podle § 445 obč. zák. neodškodňuje samotná ztráta či snížení pracovní způsobilosti, nýbrž až majetková újma projevující se tím, že v důsledku dočasné pracovní neschopnosti či trvalou ztrátou (snížením)

pracovní způsobilosti vlivem újmy na zdraví přichází poškozený zcela či zčásti o výdělek, kterého by jinak dosáhl. Škoda spočívající ve ztrátě na výdělku je tedy majetkovou újmou, která se stanoví ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem poškozeného před poškozením a nemocenskými dávkami po dobu trvání pracovní neschopnosti (§ 446 obč. zák. - náhrada za dobu pracovní neschopnosti) nebo rozdílu mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození (§ 447 obč. zák. - náhrada po pracovní neschopnosti), k němuž je třeba připočítat případný invalidní nebo částečný invalidní důchod poskytovaný z téhož důvodu; tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného a jeho neschopnost dosahovat pro následky újmy na zdraví stejného výdělku jako před poškozením. Jedná se o dílčí nároky, které jsou podle hmotného práva zcela samostatné, neboť předpoklady jejich vzniku jsou odchylné a také k nim dochází v jinou dobu.

I z toho, že ustanovení § 445 až § 447 odst. 1 obč. zák. neuvádí pojmu "před úrazem" a "po úrazu", nýbrž pojmu "před poškozením" a "po poškození", lze dovodit, že smyslem úpravy u obou těchto institutů (§ 446 i § 447 obč. zák.) je poskytnout odškodnění v rozsahu vztahujícím se k výdělku, kterého poškozený dosahoval předtím, než byla jeho pracovní způsobilost vlivem úrazu snížena a než se v důsledku toho (tím, že po dobu pracovní neschopnosti pobíral pouze nemocenské dávky či po skončení pracovní neschopnosti snížený výdělek, příp. invalidní nebo alespoň částečný invalidní důchod) snížil jeho příjem. Zároveň je třeba přihlídnout i k případným změnám, k nimž došlo v mezidobí od škodné události (úrazu) do poškození, tj. do částečné nebo úplné ztráty na výdělku, který poškozený měl v době, kdy k jeho ztrátě došlo. Jsou-li totiž takovéto trvalé závažné změny důvodem, aby byla změněna i úprava peněžitého důchodu přisouzeného již pravomocným rozsudkem (§ 163 odst. 1 o. s. ř.), musí být tím spíše k těmto změnám přihlídnuto, když se o peněžitém důchodu za existence těchto změn teprve rozhoduje (srov. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 6. 1971, sp. zn. 4 Cz 5/71 publikovaný pod č. 44 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1972).

Odvolačím soudu lze přisvědčit v tom, že za použití ustanovení § 2 odst. 1 nařízení vlády č. [258/1995](#) Sb., kterým se provádí občanský zákoník, se při splnění podmínek odpovědnosti stanoví výše náhrady zásadně výpočtem podle § 17 zákona č. [1/1992](#) Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů. Způsob výpočtu založený na zjištění průměrného výdělku poškozeného, kterého dosahoval v kalendářním čtvrtletí předcházejícím vzniku škody, se u odškodňování ztráty na výdělku za dobu trvání pracovní neschopnosti (§ 446 obč. zák.) bez problémů uplatní v obvyklých případech, kdy pracovní poměr u téhož zaměstnavatele trvá po celou dobu pracovní neschopnosti. Právní úprava občanskoprávní odpovědnosti za škodu na zdraví však žádným zákonným ustanovením nepodmiňuje nárok na náhradu za ztrátu na výdělku trváním výdělečné pracovní činnosti poškozeného v době úrazu či po dobu trvání pracovní neschopnosti. Právní řád naopak vychází z možnosti poskytnout náhradu za ztrátu na výdělku i ve vztahu k výdělečné činnosti, která je v okamžiku úrazu pouze předpokládána a jejíž výkon by začal později, nebýt úrazu a poškození zdraví z něho vyplývajícího. Proto k odškodnitelné ztrátě na výdělku ve smyslu ustanovení § 445 a násl. obč. zák. může dojít i tehdy, když poškozený v době úrazu sice nepracoval, avšak prokazatelně měl do zaměstnání nastoupit a jen v důsledku úrazu se tak nestalo (srov. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31. 8. 1988, sp. zn. 1 Cz 47/88, publikovaný pod č. 10 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991). Náhradě odpovídající skutečné ztrátě na výdělku (odvícené od vyššího příjmu z předpokládaného zaměstnání) tedy nemůže bránit ani okolnost, že poškozený byl v době úrazu zaměstnán v pracovním poměru, který skončil v průběhu jeho dočasné pracovní neschopnosti, pro kterou poškozený do již sjednaného zaměstnání s vyšším příjmem nemohl nastoupit. Odškodnitelná ztráta na výdělku ve smyslu ustanovení § 445 a násl. obč. zák. musí v takovém případě od data původně předpokládaného nástupu do nového zaměstnání

reflektovat vyšší příjem, o nějž poškozený přišel pouze v důsledku úrazu.

V posuzovaném případě vyšel odvolací soud ze zjištění (skutkové závěry dovolatelka nezpochybňuje a nejsou tedy předmětem dovolacího přezkumu), že žalobkyně utrpěla zranění při dopravní nehodě zaviněné žalovaným dne 15. 9. 1995, tedy v průběhu výpovědní lhůty z pracovního poměru u ing. O. D. (výpověď dala v srpnu 1995), po jejímž uplynutí hodlala nastoupit ke dni 1. 11. 1995 do zaměstnání u spol. s r. o. B. na základě již uzavřené pracovní smlouvy; v důsledku pracovní neschopnosti vyvolané úrazem do zaměstnání nenastoupila a zaměstnavatel od pracovní smlouvy odstoupil. Z toho je zřejmé, že z titulu ztráty na výdělků podle § 446 obč. zák. náleží žalobkyni v době do 31. 10. 1995 náhrada odpovídající rozdílu mezi příjmem dosahovaným u dosavadního zaměstnavatele a dávkami nemocenského (při výpočtu konkrétní výše za toto období se uplatní § 17 zákona č. [1/1992](#) Sb.), zatímco za období od 1. 11. 1995 do skončení pracovní neschopnosti musí výše náhrady odpovídat rozdílu mezi předpokládaným příjmem, kterého by dosahovala u nového zaměstnavatele, pokud by k němu mohla od tohoto data nastoupit, a dávkami nemocenského (§ 2 odst. 2 nařízení vlády č. [258/1995](#) Sb.).

Obdobně platí i u náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) podle § 447 obč. zák., že nárok na náhradu ve výši odpovídající předpokládanému výdělků z pracovního poměru, který měl začít v době připadající na dobu pracovní neschopnosti, není vyloučen pouhou okolností, že poškozený v době úrazu působil v pracovním poměru jiném. Vzhledem k tomu, že nárok na náhradu podle citovaného ustanovení vzniká dnem, kdy došlo po skončení pracovní neschopnosti k poklesu (ztrátě) výdělků, není pro výpočet náhrady rozhodující průměrný výdělek před samotným úrazem, ale průměrný výdělek poškozeného před vznikem škody; východiskem pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělků proto v takovém případě nemůže být průměrný výdělek poškozeného, stanovený z příjmů, které pobíral od zaměstnavatele, u nějž byl v pracovním poměru v okamžiku úrazu. Výše náhrady se tedy musí stanovit rozdílem mezi výdělků dosahovaným po skončení pracovní neschopnosti a výdělků, jehož by poškozený prokazatelně dosáhl v pracovním poměru u nového zaměstnavatele, kdyby k úrazu (poškození na zdraví úrazem způsobeného) nedošlo a on mohl do zaměstnání nastoupit (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 350/98, publikovaný v časopise Soudní judikatura 12/1999 pod č. 132).

Závěr odvolacího soudu, že při určení výše náhrady škody na zdraví formou náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti se vychází pouze z průměrného měsíčního výdělků poškozeného před vznikem úrazu, aniž by bylo možno přihlížet k tomu, zda poškozený měl pro dobu po úrazu předem sjednaný pracovní poměr s vyšším příjmem, neodpovídá ustálené judikatuře vyšších soudů týkající se obdobné problematiky. Proto dovolací soud dospěl k závěru, že z pohledu uvedené právní otázky má rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam a že dovolání žalobkyně je proto podle § 239 odst. 2 o.s.ř. přípustné; z totožných důvodů je pak i opodstatněné.

Kromě toho je třeba upozornit, že dílčí nárok na náhradu škody vzniklé po skončení pracovní neschopnosti nebyl odvolacím soudem správně právně kvalifikován. O náhradě ztráty na výdělků podle § 447 obč. zák. ve smyslu výše uvedených závěrů je možno uvažovat pouze tehdy, byl-li snížený příjem poškozeného odrazem snížení či ztráty pracovní způsobilosti, tedy nemohl-li poškozený nadále vykonávat své dosavadní zaměstnání, příp. vůbec nastoupit sjednané zaměstnání proto, že pro zhoršení zdravotního stavu vyvolaného úrazem nebyl schopen zastávat tomu odpovídající práci.

Zůstala-li naopak po skončení dočasné pracovní neschopnosti zachována pracovní způsobilost poškozeného v rozsahu odpovídajícím stavu před úrazem, nelze o odškodnění podle § 447 obč. zák. uvažovat. Vznikla-li tedy poškozenému újma tím, že přišel o možnost nastoupit do výhodnějšího zaměstnání pro dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou škůdcem, aniž by po skončení pracovní neschopnosti byla jeho pracovní způsobilost snížena, příp. aniž se na nemožnosti vykonávat sjednané zaměstnání podílela, odškodňuje se při splnění podmínek odpovědnosti za škodu nikoliv ztráta na výdělků podle § 447 obč. zák., nýbrž ušlý zisk ve smyslu ustanovení § 442 obč. zák.

V posuzovaném případě žalobkyně netvrdila, že po skončení pracovní neschopnosti byla její pracovní schopnost trvale snížena a že právě v důsledku toho nemohla nastoupit do zaměstnání u spol. s r. o. B.; ze skutkového vylíčení její žaloby se podává, že pracovní poměr u této společnosti zanikl odstoupením zaměstnavatele od pracovní smlouvy pro nenastoupení zaměstnance ve stanovený den do zaměstnání; na nemožnost výkonu sjednaného zaměstnání s vyšším příjmem neměla vliv pracovní způsobilost žalobkyně po skončení její pracovní neschopnosti, nýbrž okolnost, že pro dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou žalovaným nemohla do nového zaměstnání nastoupit. Nemůže jít proto o ztrátu na výdělků podle § 447 obč. zák., ale o ušlý zisk ve smyslu ustanovení § 442 obč. zák.

Jelikož dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. je naplněn, Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčených výrocích (žalobkyně podala dovolání pouze do výroků, jimiž byl potvrzen zamítavý rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 7.778,- Kč s příslušenstvím z titulu náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti a částky 240.711,- Kč s příslušenstvím za ušlý zisk po skončení pracovní neschopnosti) zrušil podle § 243b odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř. Vzhledem k tomu, že stejnými vadami, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, trpí i rozsudek soudu prvního stupně, byl i tento rozsudek v odpovídající části zrušen a věc byla v tomto rozsahu vrácena Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)